

ACC. NR. 3282

1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Gaugångare.

För i tiden hade de ju den seden,
att de skulle sätta "julaspröge". På
gården i Mjällby, där jag hänte en
en gammal gubbe, som var bro till
bonden, fastän han var död. Gubben
hade gitt slår alla slår. Han gick
och paddade hästarna. Han hade
säcken på en loge, och där hade

han också en gammal hatt av de gamla
maldags höga. Då, när jag skulle lämna
"julaspöje", så tog jag hatten och satte
den på mig upp och nervänd, för det
fanns ingen hatten i den. På hatten,
när jag var av och tänkte, blev jag av
med hatten. När så gubben kom ut
på morgonen och skulle fodra, såg
han att hatten var borta, och då
blev han så "flyande" arg. Han frågade
allihop, om någon tagit hatten, men
de nekade, och det gjorde jag med,
fastän jag ju tagit den. Då böjade
han på att svära och sa, att om den

som tagit betänkan inte ville bekänna
nu, så skulle han min själ nog få göra
det, när han (= gubben) blev död. Då så
tänkte jag, att det var väl bäst, att jag
bekände, för jag ville inte bli ihjäl-
riven. Gubben var ju gammal, så
han kunde snart dö.

3282

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sjurgods.

Lindberg, en gubbe i Hoje, som nu är död,
hade varit och stulit en bördla bränsle.
Den, som han hade stulit bränslet för,
ställde om, så åto Lindbergs fiske gå ända
till Hørvik med den på ryggen för en mil.
Sedan begynte han åta vakna.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: B. Bonsten
 Härad: Lister Adress: Marie Sjöström
 Socken: Uppane Berättat av: Sten Mattsson
 Uppteckningsår: 1931 Född år 1852 i Jänstorp

Uppteckningen rör Knallarne.

Knallen och bonden och hjärtunnare.

För i tiden, när det gick "vilda dans" knallar, så var det en gång en knalle på en gård. De satt där och pratade, och så begynte de o. prata om trolltyg. O knallen han mente på, att han inte var räddes för något vildans

där, och så till slut blev det ju så, att de skulle tilläta vad. Så tog då bonden en hjärtunnna och gick ut i en backe, där det var fall, så att tunnna kunde rulla. Så, när då bonnen och knallen kom, så nåde de eld på tunnna, så att elden stod ut genom båda ändar, för det var ingen botten i tunnna, och så sparkade de till tunnna, så att den tillade rakt mat, där knallen och bonden stod. Då sa bonden: "Vår Gud är oss en väldig bög." Och knallen stod och tillade, men då tunnna kom närmare, sa han: "Ja han

3282

må vara så väldig han vill, men nu
tar jag till ben. [Obs. formen "bena"
finns ej i dialekten för övrigt]

Om lyten.

lyteslösa bli de inte förrän de bli
fyrtio år, för ett par timmer går med
barnet i fyrtio veckor, nu lytet visar
sig det är, som modern den vecka,
som modern blivit skrämd.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

9

Uppteckningen rör Villaps ~~skå~~ [velåpa - skod]

Enn Madsson har skjutit över många,
som blivit sjuka av "velåpa - skod." Hans till-
vägagångsätt är följande:

Man tar 9 sorters fruktbaraande trä
och skär piunar av dem. Sedan skall man
med dessa piunar "skjuta" över den sjuke.
Man skall skjuta tre gånger. Det till-
går så att man tar tre piunar i

mypan och för dem satta över den sjuke.
Så säger den som "skjuter":

"Jag skjuter."

Den sjuke frågar:

"Vad skjuter Du för?"

Den som "skjuter" svarar:

"Villåpan"

Detta upprepas tre gånger tills man fått slut
på alla pinnarna. Det finns 9 sorters
"villåpa skod" och det är därför som de
skall ha pinnar av 9 sorters olika
frukt bärande träd. "Villåpa skoden" flyger
i luften och det är folk som skickar
ut dem."

Sjukdomsfall I.

11

Jag har själv fått vilåpa-skod en gång.
Och det är just därför som jag kan skjuta
över andra ty om en inte själv har
haft 'vilåpa-skod' så kan en inte skjuta
över andra så det gör någon verkem. Det
var en söndagsmorgon, när jag skulle gå
till kyrkan; men först så skulle jag
lägga täcket på hästen. Då just när jag
stod och skulle lägga på täcket flög huvu-
det på mig åt sidan och i samma ögonblick
fick jag en sådan "flygande" värk. Då var

det en gammal man, som heter Per Angasen
 som skjut över mig med en bössa. Han
 hade arvasilver i bössan. Så fick jag lägga
 huvudet på en jordfast sten, han lade
 bössan på halsen på mig och skjut.
 Alltsammaus gjordes sedan sol var nere.
 Jag fick inte tacka. Men det är säkert,
 och det är att värken gick bort.

Sjukdomsfall II.

Else, minna käring, har med blido skju-
 ten av vilåpa-skod. Det var en gång när
 vi hade varit i Lörby och vi skulle gå

hem, så just när vi skulle gå över "Måsa-
gröpan" / mōsa-grōbna, här bockade och hon skul-
le sätta foten på en sten som ligger
mitt i gröpan och "stute" / strēda / över, så
träffades hon av en skott i benet. Hon
fick så ont att jag måste bära hem henne.
Det syntes ganska på järva benet, där
skottet hade träffat. Det var lit som
om skivan hade ryckats där. Hon
gick och var så usel i tio veckor. Vi
hade bormorskan här och hon tappade
ut var. Men det hjälpte inte. Käring-
na blev sämre och sämre. Då så Petrus
(bonden under vilken meddelaren var torpare).

Det är ingenting annat än "våpa-skod".
Då kom jag till att tänka, att det var
säkert ingenting annat än "våpa-skod".
Påsen han skur pinnar av mio slags
punktbärande träsk och sköt över. Else.
Men hon blev inte bra genom. Det
är ju så att de på sina sjuka lika
länge efter det att man skjuter över
den som de varit det innan, från
det de fått skadet tills man skjutes
över den. Och Else hon blev frisk
fastän det tog ju sin tid. Hon har
aldrig hört av det sedan.

Slaget.

Det första gången de såg att ett barn hade slaget, skulle de elda upp alla kläder som barnet hade på sig. Sedan skulle de ge barnet av asken. Då blev barnet fritt från sjukdomen.

Om dräktskicket.

I min ungdom fanns det en gammal
karl, som varje böndag gick i kyrkan i
full stas. Han hade ~~en~~ gammaldags
långstrumpor, som var broderade, knä-
byxor av pälskinn, "stjätttröja" (stjätt-
tröja) och en hög hatt. Det var en
rasker och grannet karl, den grannaste
i Mjälby kyrka.

"Diabet."

"Diabet" kallades det, när kor och får inte ville idissla. De blev då stora och tjocka, så att de höll på att spricka. Då kastade vi upp lite vatten på baket och tog det i ett fat, när det droppade ner igen. Sedan fick djuren dricka det. Det hjälpte alltid.

Fjärade sillar.

Förr brukade de slå och slå ge korna
fjärade sillar. De fläkte upp en sill, strötk
lite fjära inne i den, sedan ledde de ihop
den igen. Så stoppade de ner den i gapet
på kon. Då blev korna "hilliga" = fingo
god matlust!

3282

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Kornsådden.

Korn såddes när svebuskarna röt.

3282

23

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Bovetesädden

För skulle de alltid på bovete när sk-
löven var så stora som musvion.